

СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ

Постановка проблеми. Вибір професії впливає не тільки на інтереси особистості, але й суспільства — це велика соціальна проблема. Допомога підлітку у виборі життєвого шляху полягає не тільки в ознайомленні його з професіями та наданні інформації про їх різноманітність, але й у вивченні здібностей цієї особистості, наданні можливості студенту виявити схильності та випробувати власні сили в різних видах діяльності.

Аналіз попередніх досліджень. Складові сучасних педагогічних технологій вивчали В. Безпалько, С. Сисоєва, М. Виннічак, О.Литвинюк досліджували інноваційний досвід у виховній роботі в технікумах і коледжах. Питаннями застосування інтерактивних технологій навчання та використання мультимедійних засобів у навчально-виховному процесі займалися А. Осін, Т. Борова. Теоретичними питаннями професійної освіти та профорганізаційної роботи з підлітками займався В. Ягупов, О. Пометун.

Мета статті. Формування майбутнього фахівця в умовах реформування — складний і відповідальний процес, від якого залежить майбутнє особистості та її реалізація в професійній діяльності, для чого необхідно висвітлити найбільш актуальну освітянську проблему — вибір та отримання професійної освіти і визначити шляхи активізації професійного самовизначення підлітків у навчально-виховному процесі.

Виклад основного матеріалу. Професійна освіта повинна давати не тільки практичні навички, але й знайомити з професією у самому широкому сенсі цього слова. Тому важливим завданням сучасних навчальних закладів I-II рівнів акредитації є надання знань, умінь, навичок відповідно до галузевих стандартів освітньо-кваліфікаційної характеристики і освітньо-професійної програми з тієї чи іншої дисципліни. Отже, оволодіння студентами знаннями, уміннями, навичками для виконання певних професійних функцій, розвиток їх пізнавальної діяльності слід розглядати як складові частини процесу навчання [4, с. 15].

Для професійного самовизначення студента велику роль відіграє:

- гурткова робота в навчальних закладах — участь у гуртках дозволяє виявити здібності студентів в різних видах діяльності, слугує задоволенню їх інтересів і розвитку відповідних вмінь та навичок.

- різні форми позааудиторної роботи — вносять дух змагання в життя студентської молоді різного виду конкурси, турніри, олімпіади, фестивалі, екскурсії, виставки технічної творчості та інші форми змагань, які забезпечують розвиток творчості студентів, формування пізнавальних інтересів.

- дні відкритих дверей у навчальних закладах, зустрічі з випускниками закладу попередніх років, з представниками підприємств, організацій, установ — потенційними роботодавцями, які найчастіше поєднують з урочистими, тематичними вечорами або виховними заходами [2, с. 27].

В теперішній час існує багато педагогічних технологій, які різняться за своїми задачами, цілями, структурою, методикою, за формами і прийомами навчання і т. ін.

До інноваційних технологій навчання відносять:

- комп'ютерні технології навчання — процес збору, переробки, зберігання та передачі інформації студентам за допомогою комп'ютера.

- технологія проектного навчання — гнучка модель організації навчального процесу в професійній освіті, яка орієнтована на творчу самореалізацію особистості шляхом розвитку її інтелектуальних і фізичних можливостей, вольових якостей і креативних здібностей.

²⁵ А.О. Крисак, О.А. Алексєєнко, 2013

Результатом проектної діяльності являються навчальні творчі проекти, виконання яких здійснюється в три етапи [3, с. 13]:

- дослідницький (пошук проблеми, вибір і обґрунтування проекту, аналіз діяльності, вибір конструкції і матеріалів, розробка конструкторсько-технічної документації);
- технологічний (виконання технологічних операцій, дотримання правил техніки безпеки);
- заключний (контроль, випробовування, підведення підсумків).

Сьогодні у навчанні домінуючим є особистісно-зорієнтований підхід. Це означає, що студент є не пасивним приймачем інформації, а співавтором заняття, викладач не лише пояснює матеріал, але й виявляє індивідуальні особливості, здібності й нахили студентів, створює сприятливі умови для їхнього розвитку. В цьому важливе місце займають — інтерактивні технології навчання, які мають особистісну і професійну орієнтованість, оскільки спрямовані на розвиток особистості і її професійне становлення, оскільки інтереси і потреби завжди пов'язані з її самореалізацією в професійній діяльності.

Інтерактивним називають навчання, що базується на психології людських взаємовідносин. Тому технології інтерактивного навчання розглядаються як засоби засвоєння знань, формування вмінь та навичок у процесі взаємовідносин і взаємодії викладача і студента, так би мовити, діалогічне навчання. При цьому процес навчання організовують таким чином, щоб студенти вчилися спілкуватись, взаємодіяти один з одним та іншими людьми, вчилися практично мислити і міркувати, розв'язувати складні проблеми на основі аналізу виробничих ситуацій та ситуаційних професійних задач. Головне, щоб на заняттях була створена така атмосфера, яка б сприяла не лише здобуванню нових знань, але й розвитку пізнавальної діяльності студентів (атмосфера приємної бесіди, природності, довіри, невимушеності). Особливістю інтерактивного навчання є попереджувальні домашні завдання. Завдання викладача полягає в тому, щоб розробити необхідний для роботи матеріал, вказати джерела, з яких можна почерпнути потрібну інформацію [1, с. 7].

Інтерактивне навчання допомагає готувати молодь до життя і громадської активності, бо замість простого переказування тексту студент мислить, здобуває певні вміння, навички і зразки поведінки, розробляє свої моделі поведінки в конкретних ситуаціях [5, с. 75].

При підготовці спеціалістів економічних та фінансових спеціальностей інтерактивне навчання повинно мати яскраво виражену професійну спрямованість, здійснення якої дозволяє формувати у студентів глибокі знання про сутність та принципи фундаментальних економічних процесів.

З'ясуємо ставлення студентів економічних і фінансових спеціальностей, на різних курсах, до інтерактивної моделі навчання та відстежимо, які інтерактивні технології навчання користуються найбільшою популярністю серед студентів. Для досягнення зазначеної мети та одержання необхідної інформації було проведено анкетування студентів різних курсів.

За результатами опитування, переважну більшість студентів приваблює інтерактивна модель навчання, оскільки створюються комфортні умови навчання, за яких кожен студент відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність. Дійсно, навчальний процес відбувається за умов постійної, активної взаємодії всіх студентів. Це колективне, групове, навчання у співпраці, де і студент і викладач є рівноправними, рівнозначними суб'єктами навчання. Студенти «обирають» заняття, у яких викладач використовує інтерактивні технології навчання тому, що відбувається моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, спільне вирішення проблеми на основі аналізу обставин та відповідної ситуації.

Потрібно зазначити, що на початкових етапах навчання робота в парах є особливо ефективною технологією. Її використовують для засвоєння, закріплення, перевірки знань тощо. За умов парної роботи всі студенти одержують рідкісну за традиційним навчанням можливість говорити, висловлюватись. Робота в парах дає студентам час подумати, обмінятись ідеями з партнером і лише потім озвучувати свої думки перед академічною групою. Робота в парах сприяє розвитку навичок спілкування, вміння висловлюватись, критично мислення, вміння

переконувати й вести дискусію. За результатами анкетування, першокурсників дійсно більше приваблює робота в парах, оскільки протягом першого року навчання у вищому навчальному закладі у студентів триває процес формування своїх індивідуальних стосунків як із викладачем, так і з кожним членом колективу. Першокурсники також пристосовуються до нової дидактичної ситуації, що зумовлена методами, формами навчальної взаємодії та професійно спрямованим змістом навчання. Робота в парах у процесі вивчення студентами першого курсу вважається більш комфортною, оскільки вони тільки розпочинають ознайомлення з лексикою за професійним спрямуванням.

Уже наприкінці першого курсу можна використовувати технології колективно-групового навчання, оскільки, маючи необхідний словниковий запас, студенти вже готові до активної участі у процесі обговорення, аналізу проблеми в групах або в загальному колі. Згідно з результатами опитування, серед існуючих технологій колективно-групового навчання студентів більше приваблює технологія «аналіз ситуації», або Case-метод. Очевидною перевагою цього методу є розвиток у студентів системи цінностей та набуття професійних конкурентоспроможних позицій, що з'являються у процесі творчого, емоційного обговорення та вирішення змодельованої реальної проблеми. На думку студентів, «кейс-метод» допомагає їм, майбутнім економістам та фінансистам, зрозуміти специфіку взаємовідносин, мотивації, видів відповідальності та одержати комунікативних навичок, тобто швидше адаптуватися до реалій майбутньої діяльності [6, с. 21].

У міру просування до старших курсів, коли триває процес цілеспрямованого формування особистісних якостей і професійних умінь, студенти відчують потребу у використанні таких видів діяльності, які дозволяють відтворювати комунікативне середовище, що позитивно впливає на формування соціальних і професійно-ділових якостей майбутнього фахівця. На цьому етапі доцільно використовувати технології ситуативного моделювання. Переважна більшість студентів на цьому етапі навчання беруть активну участь у ділових іграх, в основу яких покладені прийоми самостійного пошуку оптимальних варіантів вирішення проблеми. У процесі ділової гри студенти не тільки закріплюють теоретичні знання, а й формують функціональні вміння та навички ділового спілкування, розвивають творчість і віру у свої сили.

Студенти старших курсів, знаходячись на стадії самостійного проектування професійного становлення, відчують потребу у самостійному, цілеспрямованому перетворенні вихідних здібностей і особистісних властивостей на соціально й професійно значущі якості. На цьому етапі студенти зацікавлені в участі у дискусіях та дебатах, які є технологіями опрацювання дискусійних питань. Диспути сприяють формуванню оцінних суджень та розвивають комунікативну культуру за умови створення доброзичливої психологічної атмосфери, взаємної поваги та зацікавленості. Ступінь досягнення максимальної ефективності від використання зазначених технологій залежить від глибини суперечливості позицій щодо теми семінару, культури спілкування, проведення диспуту або дискусії, вміння виокремити позитивне у протилежній думці та зробити точні і справедливі висновки.

За результатами проведеного дослідження щодо з'ясування важливості та ефективності використання інтерактивних технологій у процесі навчання майбутніх економістів та фінансистів, можна зробити висновок, що інтерактивне навчання дійсно готує студентів до ефективного спілкування у професійному середовищі. Завдяки інтерактивним технологіям студенти навчаються обговорювати і вирішувати проблеми пов'язані зі спеціалізацією питання з метою досягнення порозуміння зі співрозмовником, готувати публічні виступи з ряду галузевих питань, застосовуючи відповідні засоби вербальної комунікації та адекватні форми ведення дискусій і дебатів.

Висновки. Отже, метою професійної освіти є підготовка кваліфікованого спеціаліста, який здатний до ефективної професійної роботи за спеціальністю і конкурентоспроможного на ринку праці. Технології професійної освіти є складовою частиною системи освіти професійного навчального закладу.

Інноваційні технології навчання, які відображають сутність майбутньої професії,

формують професійні якості спеціаліста, є своєрідним полігоном, на якому студенти можуть відпрацьовувати професійні навички, в умовах, наближених до реальних.

Література:

1. Беспалько В.П. Слагаемые педагогической технологии / В.П. Беспалько. — М.: Педагогика, - 2000. — 204 с.
2. Винничик М. Система, досвід, інновації // Виховна робота в технікумах і коледжах. — 2010. — №6. — с. 25-31.
3. Литвинюк О.В. Інтерактивні технології навчання // Організація навчально-виховного процесу. — 2009. — №11. — с. 12-17.
4. Пометун О.І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.-мет. посібн./О.І. Пометун, Л.В. Пироженко. - К.: А.С.К., - 2005. - 192 с.
5. Прокопенко І.Ф. Сучасні педагогічні технології: навч. посібник / І.Ф.Прокопенко, В.І. Євдокимов. — Харків: Колегіум, - 2008. — 344 с.
6. Сисоєва С.О. Педагогічні технології у безперервній професійній освіті / С.О. Сисоєва — К., - 2007. — 44с.

У статті проаналізовано сучасні інноваційні технології навчання як засіб активізації навчально-пізнавальної діяльності, що покращує організацію та практичну реалізацію навчального процесу під час вивчення фахових дисциплін та подальшого здобуття професійної освіти.

Ключові слова: нові інформаційні технології навчання, професійне навчання, інноваційні технології, особистість, комп'ютерні технології навчання, інтерактивні технології.

В статье проанализированы современные инновационные технологии обучения, как средство активизации учебно-познавательной деятельности, которые улучшают организацию и практическую реализацию учебного процесса при изучении специальных дисциплин и дальнейшего получения профессионального образования.

Ключевые слова: новые информационные технологии обучения, профессиональное обучение, инновационные технологии, личность, компьютерные технологии, интерактивные технологии.

The article analyzed the latest innovative technology training as a means to enhance teaching and learning activities, which improve the organization and practical implementation of the educational process in special subjects studying and getting professional education.

Keywords: new information technology education, vocational training, innovative technology, personality, computer technology, interactive technology.

УДК 502/504+[378.094.016: 502/504](477)

С.М. Лутковська
м. Вінниця, Україна

ДІАЛОГОВО-ДИСКУСІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ПЕРЕРОВНОЇ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Постановка проблеми. Загальною незмінною метою навчання людини є формування в неї певних знань та вмінь для можливості їх подальшого використання в житті. Знання й уміння як засоби діяльності особистості утворюються відповідно до закономірностей розвитку людини та пізнавальних психічних процесів. Лише цілеспрямоване та правильне забезпечення сприйняття людиною, усвідомлення, відтворення та закріплення нею знань, а також логічного їх об'єднання, зможуть сформувати загальну систему знань; на їх основі сформувати вміння та навички. Означене свідчить про те, що процес навчання вимагає доцільної та правильної його організації, яка полягає в цілеспрямованій послідовній і логічній зміні навчальних завдань, мети й усіх елементів навчання. Всі ці процеси детермінували цілеспрямований підбір методів і форм навчання, їх упорядковане та послідовне застосування відповідно до етапів процесу навчання. У